

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Delavec je državljan

Pri nas v Sloveniji so ljudje v zadnjih letih trdovratno širili mnenje, če si strokovno organiziran, se ne smeš zanimati za gospodarska in socialno-politična vprašanja, kakor tudi ne za narodna in državna vprašanja. Pravijo, da bodo že gospodje naredili tako, da bo prav, potem pa ali je delavecem všeč ali ne.

Napačno! Popolnoma zgrešeno! Saj je zapisal Leon XII., da je delovno ljudstvo tisti činitelj, iz katerega izhaja vse bogastvo držav. In če prihaja bogastvo držav iz rok delavcev, potem je čisto naravno, da naj ima delavstvo pri upravljanju tega bogastva primerne besede. Saj nam tega ne oporeka niti ustava, ki je osnovni zakon države ter nam jamči enakopravnost državljanstva. Nikjer ni zapisano, ako si stanovsko organiziran, da ne smeš reševati delavskega vprašanja, pa naj si bo to na občini, banovini ali če je treba v parlamentu. Zato je res čudno, da nekateri pri nas na Slovenskem ne razumejo, da je delavec kljub temu, da je sindikalno organiziran, vendarle delavec in kot tak opravlja za družbo potrebno delo in je potem vendar tudi enakovreden član človeške družbe. In kot takšen ima tudi vse človeške in državljske pravice.

Zato delavstvo nikdar ne bo dovolilo, da bi mu krojili usodo ljudje, ki delavskih težav in delavskih klicev o krivicah nikdar niso razumeli, kar je čisto razumljivo, ker gospodom pač nič ne manjka. Drugače je z nami. Zato si pravice do svobodnega udejstvovanja in izživiljanja za blagor delavstva nikdar ne bomo dovolili kratiti. Kdo bo bolje znal tolmačiti potrebe delavstva kakor delavec, ki vsak dan v družini, tovarni in v svojem okolišu sploh doživlja gorje današnjega nereda?

Le preradi smo povojna leta nasedali raznim demagogom, ki so znali iz nas izvleči razna delavska zastopstva in mandate. Preveč smo bili samo za štafazo in premalo smo se zavedali same sebe. Posledice čutimo še danes na svoji koži. Delavstvo bi iz izkušenj moralo vendar že začeti malo bolj samostojno misliti. Čas bi že bil, da bi ne bilo naše delavstvo vedno postavljeno pred gotova in izvršena dejstva, ampak da začne delavstvo dejstva samo ustvarjati, takšna dejstva, ki ne bodo imela podlage v nasilju, pač pa v krščanski pravičnosti.

Mogoče bo kdo zmajal z glavo. Kar pogledajmo! Kje se delajo postave in zakoni? Kdo jih dela, oziroma kakšen vpliv imamo mi nanje, ko se delajo? Delavci nobenega! Gospodarski krogi so, ki narekujejo in svetujejo. In pod takimi razmerami smo dobili vse socialno politične uredbe zadnjih let in sicer vse od starostnega zavarovanja

Vprašanje delavske zbornice

Z novim preimenovanjem v Ljubljanski Delavski zbornici, s katerim so bili po ministrski naredbi postavljeni v ta važen delavski zavod pristaši slovenskega Jugorasa, so nastala zanimiva nasprotja o pojmu zbornice.

Svobodne delavske organizacije smatrajo Delavsko zbornico za izvršilni organ svojega delovanja, da te izpeljejo naloge, katerih organizacije ne morejo in da pri delu zbornice iniciativno sodelujejo. Tako je nujna povezanost med enim in drugim činiteljem, ki se v skupnem delu za zdrav socialni napredek v državi spopolnjujeta. Svobodne delavske organizacije so izraz delavstva samega, njihov nepotvorjeni glasnik in klicar, ki vselej nedvoumno pokažejo pravo sliko delavskega razpoloženja, njegove volje in zahtev.

Povsem razumljivo je, da tako važen činitelj v delavskem občestvu kot so svobodne delavske strokovne organizacije, mora imeti za svoje stvarno in pozitivno delo v Delavski zbornici res organ, s katerim lahko sodeluje v korist delavstva in uspešne ter plodne delavske socialne politike. V svobodnih delavskih strokovnih organizacijah sodelujejo člani po svojem notranjem prepričanju iz idealizma in z veliko požrtvovalnostjo, katero more dočela spoznati le tisti, ki se je sam udeleževal že nekaj let v njihovih vrstah. Taka organizacija, oziroma njeno članstvo, bo v vsej celoti razumelo stremenje in delo svoje zbornice, ako bo svoje napore in politiko usmerjala v duhu svobod-

nih delavskih strokovnih organizacij in v najtesnejši povezanosti z njimi.

Zakon o zaščiti delavstva pravi, »da za razredna predstavništva delavcev in nameščencev (mesečarjev) na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev veljajo delavske zbornice«. Glasom zakona so torej tudi Delavske zbornice predstavništva, ki delavstvo, oziroma njegove zahteve predstavljajo. Taki zavodi pa predstavljajo delavstvo le tedaj, kadar imajo svoja vodstva izvoljena in obstojajo iz zastopnikov, ki jih je delavstvo samo izvolilo.

Duh zakona se tako popolnoma strinja s stališčem svobodnih delavskih strokovnih organizacij do Delavske zbornice. Zakon stremi za tem, da se socialna politika v državi vodi stvarno in smotrno v korist delavstva in nameščenstva, zakonite strokovne delavske organizacije pa prav tako.

Toda nastalo je v tem momentu novo vprašanje in sicer način odnosa delavskih organizacij do delavskih ustanov. Povsem razumljivo je bilo stališče delavskih organizacij, ki so odklonile vsako skupno delo z Delavsko zbornico in

istočasno zahtevale tudi takojšen razpis novih volitev in sicer pod vodstvom starih uprav. To stališče delavskih svobodnih organizacij je bilo načelno tudi pravilno, ker te ne morejo in tudi ne smejo priznati nobene uprave, ki bi hotela odvzeti tako važni delavski ustanovi kot je zbornica, namen in pomen, ki ga ji daje zakon.

V zadnjem času je Jugoslovanska strokovna zveza poslala na mero-dajna mesta že več spomenic, v katerih nujno zahteva, da se delavski zavodi vrnejo nazaj ponovno v roke delavstva. Ta zahteva Jugoslovanske strokovne zveze je popolnoma na mestu, kajti naša naloga je tudi v tem, da se socialna politika v državi razvija v zdravem pravcu in da prav zaradi tega opozarjamo še o pravem času vse merodajne činitelje na to važno vprašanje.

Ž. S.

Naš slovenski človek se čuti domačega samo še kot »somišljenik« in »pristaš«, kot Slovenec nikjer!

Zahteva po svobodi se je že tako zaostрила, da se človek vedno bolj oddaljuje od predpogojev in pravega pojma svobode. — (Jacques Maritain.)

Delavski koledarček 1940

je v tisku. Imeti ga mora vsak zaveden delavec in član Jug. strokovne zveze!

do minimalnih mezd, za katere je naredil pri nas osnutek tajnik industrijske zbornice. Zakaj to? Zato, ker danes pač lahko delavca vsak zastopa, samo delavec ne sme svojih težav in teženj sam zastopati.

Pokojni predsednik ČSR Tomaž G. Masaryk je ob neki priliki zaklical katoličanom: »Katoličani, toliko pravic boste imeli, kolikor si jih boste priborili.« Besede velikega moža, ki dajo tudi nam mnogo misliti! Delavci, toliko pravic boste imeli, kolikor si jih boste priborili in nič več in nič manj, ker nam jih sam od sebe ne bo nihče dal. Da je to res, je občutil že gotovo vsak, kdor je vodil kako mezd-

no gibanje. Kdor je pa preživel kako hudo stavko, je tudi občutil, koliko pravic ima delavstvo. O pač, z deputacijami smo hodili po Ljubljani, kjer smo dobili veliko obljub in razočaranja od ljudi, katerim smo včasih v svoji otroški naivnosti tako radi paradirali...

Iz vseh naših dosedanjih doživetij smo prišli do zaključka, da je tudi delavec enakopraven državljan in le kolikor se bomo znali sami uveljaviti na vseh področjih, toliko bomo cenjeni in temu primerno upoštevani. Ako se pa naše delavstvo že danes čuti malo bolj samostojno v mišljenju, je znak, da se zaveda samega sebe, da se za-

veda časa in tudi svojih pravic, ki mu pripadajo. Da pa bo naše krščansko socialistično gibanje kos vsem nalogam in težavam, ki ga morda še čakajo, bo treba polagati veliko pažnjo na vzgojo. Vzgajati bo treba še naprej mladino, vzgajati bo treba može in žene ter jih prekvasiti z idejami, katerim je dal smernice naš nepozabni Janez Ev. Krek. Izklesati bo treba značaje, ki bodo porok lepši bodočnosti slovenskega delavstva. Ko bomo imeli dovolj takih delavskih značajev, ki bodo pripravljene svojo značajnost dokazati tudi z žrtvami, bomo z zadoščenjem gledali našo pot zadnjih let.

Top.

Strokovna poročila

Pred popolno decentralizacijo Javnih borz dela

V dneh 23., 24., 25., 26. in 27. septembra 1939 je zborovala v Zagrebu konferenca vseh šefov borz dela v državi pod predsedstvom predsednika Centralnega odbora za posredovanje dela v Belgradu dr. Maria Krmpotića. O poteku konference je bil sproti obveščen ban banovine Hrvatske, ki je zahteval, da se služba posredovanja dela 100% decentralizira. Očividno je dal pobudo za to konferenco sam minister za socialno politiko g. dr. Budisavljević. O rezultatih konference je bil ban banovine Hrvatske obveščen in se je s sklepi zadovoljil.

V naslednjih točkah naj navedemo tiste glavne sklepe, ki dokazujejo, da se bodo borze dela v najkrajšem času popolnoma decentralizirale. Sklenjeno je bilo:

1. Kompetence, ki jih je imel dosedaj minister za socialno politiko, se prenesejo na banovinske oblasti. Predhodno lahko minister zamenja člane sedajnih samouprav ali pa imenuje borzam dela komisarje.

2. Na sedežih sedanjih centralnih javnih borz dela (Ljubljana, Zagreb, Novi Sad, Sarajevo, Beograd, — Split se priključi Zagrebu) se osnujejo pokrajinske »Osrednje borze dela«, ki prevzamejo nase vso upravno in finančno kompetenco, ki jo je dosedaj imela »Osrednja uprava za posredovanje dela v Belgradu«. Prav tako bodo imele te lastno nadzorstvo. Na primer: v Ljubljani se bo osnoval nov organ z imenom »Osrednja borza dela v Ljubljani«, ki bo imela kompetenco nad javnimi borzami dela v Ljubljani, v Celju, v Mariboru in v Murski Soboti.

3. Samouprava posameznih javnih borz dela (Ljubljana, Celje, Maribor, Murska Sobotica) bi obstojala iz predsednika, ki bo šef borze dela in po enega predstavnika delavcev in pridobitnikov. Samouprava »Osrednjih borz dela« se bo imenovala upravni odbor, ki bo obstojal iz treh predstavnikov delavcev in pridobitnikov, katerim bo načeloval kot predsednik višji uradnik banske uprave iz resora oddelka za socialno politiko.

4. Upravni odbori Osrednjih borz dela bodo imeli vso tisto oblast, ki jo je do sedaj imel v državi Centralni odbor za posredovanje dela v Belgradu.

5. Prispevki za borze dela se bodo od 1. januarja 1940 dalje pošiljali in obračunavali od Okrožnih uradov naravnost Osrednjim borzam dela, in ne več Suzorju ter šele preko Državne hipotekarne banke v Belgradu posameznim pokrajinam.

6. Upravni odbori bodo imeli pravico prejemanja preračunov, računskih zaključkov, obenem pa bo javne borze dela in njihovo denarno poslovanje kontrolirala domača Osrednja borza dela.

7. Na sedežih Osrednjih borz dela se bo osnovalo raziščišče brezposelnega zavarovanja, analogno kakor obstoja tako raziščišče pri Okrožnih uradih. To raziščišče bo dokončno reševalo spore in pritožbe iz naslova podpiranja brezposelnih.

8. Za sezonce se je konferenca šefov v Zagrebu izrekla v tem smislu, da naj se podpirajo kakor drugi delavci, vendar skupni znesek podpor za sezonce ne sme znašati letno več, kakor so sezoni vplačali, kar se da dognati statistično. — Za izredne podpore pa je rečeno, naj bi se dovoljevale le tedaj, ako so zajamčena sredstva za redne podpore in še tedaj v glavnem v obliki izvajanja javnih del.

9. Za tiste enotne posle, ki kljub decentralizaciji še morajo ostati, se osnuje »Osrednja borza dela pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje v Belgradu«. V njeno pristojnost spadajo: skrb za enako zaščito brezposelnih delavcev, brez ozira na njihovo banovinsko pripadnost in na kraj zavarovanja, medbanovinsko izravnavanje delovnega trga, statistika in znanstveno proučevanje vprašanj iz naslova zaščite delavcev, izdajanje skupnih publikacij, reševanje sporov o pristojnosti med posameznimi Osrednjimi borzami dela, izdajanje splošnih predpisov v zvezi s prednjimi posli in drugih oblikih predpisov v sporazumu z Osrednjimi borzami dela, vodstvo centralne kartoteke o izdanih poslovnih knjižicah in

statistika o izdanih objavah za popust pri voznjah, evidenca denarnega poslovanja ter sodelovanje z drugimi sličnimi ustanovami.

Konferenca je pravilno naglasila, da je treba kljub temu skrbeti, da bodo delavstvu cele države zajamčene iste pravice, ker je brezposelnost eno izmed odtokov splošnega delavskega zavarovanja. Dalje, da je treba skrbeti, da bodo socialne dajatve in davki ostali v vsej državi enaki.

*

Zanimivo je, da so ravno borze dela, ki so imele za predsednike državne uradnike, prve začele z decentralizacijo uprave in financ, dočim druge ustanove, ki imajo samoupravne predsednike, tega koraka še niso storile. Sporno je, ali naj bodo predsedniki borz dela državni uradniki ali izme-

Pravice rudarjev za čas vojaškega službovanja in orožnih vaj

»Delavska pravica« je priobčila nekaj člankov glede pravic članov OUZD in svojcev za časa vojaškega službovanja oziroma orožnih vaj.

Ker pa je bilo vpoklicanih na orožne vaje tudi mnogo rudarjev, ki so člani bratovskih skladnic, je prav, da priobčimo še članek za nje ter navedemo določbe § 47. pravil, ki se glasi:

1. Članu, vpoklicanemu v voj. službo v stalnem kadru ali v vojnem času, se šteje čas, prebit v vojaški službi, v članstvo, če najkasneje v enem letu po odpustitvi iz vojaške službe plača on ali delodajalec v pokojninski oddelku oba dela prispevka v višini, v kateri so ju v tem času plačevali aktivni člani. Sicer ostanejo njih pravice ohranjene za čas, prebit v voj. službi, po § 50., odst. 2., točka 1. Dalje imajo pravico nadaljevati za čas, dokler so v voj. službi, zavarovanje svoje rodbine v bolniškem oddelku, če oni ali njih delodajalec za ta čas redno dalje plačujejo polovico obeh delov prispevka do 2 rodbinskih članov, tri četrtine obeh delov prispevka pa za 3 ali več rodbinskih članov.

2. Članu, vpoklicanemu na vojaške vaje, se všteva ta čas v članstvo, če plača najkasneje v treh mesecih po odpustitvi iz vaj on ali delodajalec v pokojninski oddelku oba dela prispevka. Za čas, prebit na vojaških vajah,

noma delavci in pridobitniki, kakor je to v navadi pri Okrožnih uradih. O tem bo delavstvo moralo samo odločiti. Za čas, v katerem živimo, moremo reči, da so bili predsedniki okrožnih uradov, pokojninskih zavodov, trgovskih bolniških blagajn vsa leta strankarski politični eksponenti in da delavstvo od njih prav za prav ni imelo nobenih koristi, prej škodo, ker ti predsedniki niso imeli objektivnih gledanj na stvar, marveč strankarsko-politična. Državni uradniki, predsedniki borz dela, so vsaj v teh ustanovah kot objektivni ljudje dosegli to, da so bile borze dela nepristranske do vsakega delavca brez ozira na njegovo sindikalno pripadnost in na njegov svetovni nazor. Kadar bodo časi dozoreli tako, da dnevna politika ne bo smela dosegati delavskih socialnih in gospodarskih ustanov, tedaj bo prav gotovo prišel čas, ko naj bi predsedovali tem ustanovam delavci. O tem, kako danes, pa naj se delavstvo posvetuje in naj svobodno odloči!

Podroben načrt o tej decentralizaciji pa se te tedne pospešeno izdeluje. Le škoda je, da delavstvo preko svojih zbornic ne more izreči svoje besede.

se njegovo članstvo v bolniškem oddelku ne prekine, četudi se za ta čas ne plačajo prispevki v ta oddelk — § 65., odst. 5.

Čas članstva in pričakovane pravice se ohranijo po § 50., odst. 2., točka 1., osebam, ki so vpoklicane v voj. službo, do dveh let po njih razrešitvi od vojaške službe.

Ako član v času vojaških vaj oboli, tedaj nima nobene pravice do zavarovane podpore. Iznova pa pridobi pravico do podpore, ko vojaške vaje minojo, in to tudi za bolezen, ki jo je dobil na vojaških vajah, (§ 65., odst. 5.) Njegova pravica do podpore za rodbinske člane traja tudi za čas vojaških vaj, (§ 47., odst. 2.)

Glede podelitve brezposelnih podpor članom oziroma njihovim rodbinam pa pravilnik ničesar ne določa ter bo zato potrebno, da se rudarji — člani bratovskih skladnic — izenačijo s člani OUZD, ki imajo pravico do teh podpor.

Zveza rudarjev JSZ je napravila potrebne korake pri Glavni bratovski skladnici v Ljubljani s prošnjo, da tudi ona izposluje enak odlok glede izplačevanja brezposelnih podpor vpoklicancem, kakor so ga prejela od centralne uprave za posredovanje dela podružnice borz dela v državi.

Upamo, da prispe ugodna rešitev, o kateri bomo rudarje obvestili.

Za družino

Profesor dr. Cajnkra je priobčil v »Delavski pravici« zelo lep članek o družini. Osvetlil je nalogo in pomen družine iz čisto novih vidikov. Dokazal in pokazal je, da je družina največjega pomena za posameznika in za človeštvo. Rač bi, da bi se pri teh mislih ustavil vsakdo, zlasti pa tisti, ki nosijo večjo odgovornost za usodo naroda in države.

Zavedati bi se morali, da zavisi ozdravljenje narodov in človeške družbe od družine. Zdrava, življenja zmognjena družina bo vzgojila zdrave in krepke člane človeške družine. Le po družini more priti ozdravljenje posameznika. Ta resnica je nadvse važna, ker tvori ključ za splošno ozdravljenje.

Zavedati se moramo prav resno, da je sedanja družina bolna. Vzroki bolezni so sicer tudi нравnega značaja, vendar pa tvori glavni vzrok gospodarsko propadanje družin. Družine padajo v bedo in obup. Kako naj vrši taka družina svoje npravno poslanstvo! Tudi slovenska družina je bolna. Ta bolezen ne ograža le posameznih družin, ampak cele stanove in ves narod. Odpomoč bi bila nujna. Toda dosedaj se ni še nihče zganil. Sredstva so sicer — vsaj v omejeni obliki — na razpolago, toda ni smisla in pa ljubezni.

Za zgled bi nam morale biti tiste države, ki so prišle do prepričanja, da morajo propasti tudi same, če ne bodo mogle vršiti družine svojega poslanstva. Takoj po preobratu so bile v tovarnah vpeljane družinske doklade. Toda tak način podpiranja družin je vzbudil opravičeno nevoljo neoženjenih delavcev. Češ, mi moramo ravno tako ali pa še bolj delati kot oženjeni

in kako pridemo do tega, da bi imeli kljub temu nižje plače kot oženjeni.

Zaradi tega so začeli uvajati po socialno naprednejših državah izravnalne blagajne, v katere so prispevali delavci, podjetja in država. Iz dohodkov teh izravnalnih blagajn so določali družinske podpore. Ta način podpiranja ni vzbujal pri delavstvu odpora, toda ni bil zadosten. Zaradi tega je v Franciji posegla država in urenila s posebnim zakonom podporo družinam. Zakon predvideva podpore tudi za žene, ki zapuste tovarno in se posvetijo izključno svoji družini.

Kakšne so te podpore?

V Alzaciji-Loreni veljajo od 1. januarja 1939 dalje naslednje družinske podpore:

	na dan	na mesec
	fr.	fr.
za 1 otroka	1,40	35
za 2 otroka	3,40	85
za 3 otroke	6,—	150
za 4 otroke	8,80	220

Za vsakega nadaljnjega otroka pa po 4,40 fr. na dan, na mesec po 110 fr.

Ali bi bilo n. pr. pri nas v Sloveniji mogoče izvesti take izravnalne blagajne? Mi trdimo, da.

Imamo n. pr. bednostni fond. Ta fond se ne uporablja tako, kot je bil zamišljen. Delavstvo je od uprave čisto odrinjeno in fond je bil proglašen za nekakšen »političen fond«. Zaradi tega je delavstvo močno proti temu fondu.

Ali ne bi bilo umestnejše, če bi se porabili dohodki tega fonda za izravnalne blagajne v podporo družin? Tako akcijo bi delavstvo gotovo pozdravilo in jo podprlo. Da bi se dohodki še bolj povečali, naj bi se iz-

Naši »podnajemniki«

V prostorih Jugoslovanske strokovne zveze v palači Delavske zbornice v Ljubljani so tudi Delavska hranilnica in posojilnica, uredništvo in uprava »Delavske pravice«, Delavska založba, Poselska zveza in Krščanska delavska mladina.

Z ozirom na te »podnajemnike«, kakor jih imenuje sedanja uprava Delavske zbornice, je Jugoslovanska strokovna zveza dobila te dni od Delavske zbornice sledeč dopis:

»Z dopisom z dne 3. VII. 1939 smo Vam sporočili sklep upravnega odbora zbornice, na podlagi katerega ne smejo strokovne centrale, ki imajo svoje prostore v palači Delavske zbornice v Ljubljani, od 1. avgusta 1939 dalje imeti podnajemnikov v teh prostorih in Vas pozvali, da izselite iz Vaših prostorov podnajemnike ter odstranite tudi njihove napisne table.

Ker do danes še niste zadostili našemu pozivu, Vas prosimo, da storite to čimprej in nas o izvršitvi obvestite.«

Te organizacije niso po našem mnenju nikaki podnajemniki, ki plačujejo najemnino JSZ, marveč so le sestavni del našega gibanja tako v kulturnem, strokovnem in gospodarskem pomenu, ki so bile ustanovljene le kot spopolnilo in stranske veje gibanja. V teh naših prostorih so te organizacije že dolga leta od vselitve JSZ v palačo Delavske zbornice in jih vso dobo ni nihče preganjal iz prostorov. Končno pa ta zahteva nima nobene pravne osnove, ker v najemni pogodbi med JSZ in Delavsko zbornico ni nič izrecno rečenega, da JSZ ne bi smela imeti svojih kulturnih in gospodarskih organizacij v svojih prostorih.

O novem družabnem redu

je zapisal gospodarski urednik uglednega švicarskega tednika »Weltwoche«:

»Svet se bliža spremembi vseh gospodarskih oblik, ki si jo danes še težko predstavljamo. Vojna in obramba delata v korist državnega socializma. Izključeno je, da bi se država, ki posega v državah, ki so še demokratične, v vsa področja proizvodnje, lepega dne zopet umaknila v korist meščansko-liberalnega gospodarskega vodstva.

Državni socializem bo prišel iz vojne na vsej črti kot edini zmagovalec. Razlikoval se bo le po barvnih odtenkih od rdeče-ruskega preko nemško-rjavega do švicarsko-bledo-rdeč-kastega.«

Človek bi rekel, da ima človekar prav. Saj od lastnikov kapitala ni pričakovati po vseh dosedanjih izgledih, da bi prostovoljno odstopili od nekaterih svojih pravic. Hočejo biti neomejeni upravitelji kapitala in proizvodnih sredstev, čeprav so odvisne od uprave kapitala in uporabe proizvodnih sredstev eksistence milijonov delovnih množic in ne le usode njihovih sedanjih lastnikov. Ti predstavljajo v človeštvu le kapljico v morju!

Kot kristjani bomo seveda zahtevali vedno, da nov družabni red ne sme vzeti posamezniku politične svobode, kakor tudi ne svobode verskega prepričanja in kulturnega udejstvovanja. Hočemo svobodo in ne suženjstva!

Zahvala

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancom se najpriščneje zahvaljujem, ker so me tolažili ob prezgodnji izgubi moje nepozabljene, ponesrečene žene Tončke, tkaške v tovarni platnenih izdelkov v Jaršah.

Prisrčna zahvala vodstvu tovarne in vsemu delavstvu za darove, šopke in vence. Obenem se zahvaljujem tudi vsem, ki so spremili pokojnico na njeno poslednji poti.

Zaljubljeni mož Petrič Franc in hčerka Verica.

ločil tudi dohodek od 1% prebitka na službeni davek in se oddal izravnalni blagajni. Da bi bili dohodki še večji, bi morala seveda prispevati tudi banovina in podjetja večje prispevke kot jih plačujejo sedaj v bednostni sklad.

JSZ se zaveda, koliknega pomena bi bila gospodarska sanacija delavskih družin. Zaradi tega je pokrenila misel, da naj se ustanove izravnalne blagajne in je stavila banski upravi odn. g. banu tozadevni predlog.

Po naših krajih

Gameljne

V nedeljo 22. t. m. se je dopoldne vršila širša odborova seja. Seje so se udeležile tudi obratne in organizacijske zaupnice. Za centrale je bil navzoč tov. Rozman. Poleg strokovnih zadev, o katerih smo na seji razpravljali, je zastopnik centrale poročal tudi o delu centrale s posebnim oziranjem na spremenjene razmere v državi, zaradi katerih bodo nastale tudi spremembe v upravnih socialnih ustanovah. Po poročilu se je razvila o teh vprašanjih debata. Poleg teh vprašanj smo govorili tudi o izobrazbi delavstva, kajti le delavstvo, ki bo dobro poznalo in znalo uveljavljati svoje pravice, si bo moglo priboriti boljši položaj.

Celje

V sredo 8. novembra bo ob osmih zvečer seja celjske skupine. Že danes opozarjamo vse, da se je prav gotovo udeležijo!

Vsem članom sporočamo, da smo se končno na pritisk Delavske zbornice preselili iz zgornjega nadstropja, kjer smo imeli majhno sobico za seje, v spodnji prostor, kjer se vrši naše delo nemoteno naprej.

Uvedli smo spet nedeljsko službo in to od devetih do enajstih. V tem času lahko vsakdo plača tudi članarino. Pa tudi v drugih zadevah naj se sleherni obrne v tem času na službujočega odbornika. Ob tej priliki pa opozarjamo vse one, ki so v zaostanku s članarino, da jo poravnajo prvo nedeljo!

V zadnjem času je precej dela v mizarskih delavnicah. Zavedni člani naj ne pozabijo pridobiti neorganiziranih delavcev. Ne dopustite, da bi vam ti slabšali položaj! Vedno je treba biti na delu za svojo organizacijo, ne pozabite, da je vsako popuščanje škodljivo in da more vse pridobljene pravice zapraviti.

Količevo

V nedeljo 22. oktobra je imela skupina v tovarni Bonač svoj članski sestanek v običajnih društvenih prostorih. Udeležba ni bila zaradi slabega vremena tako številna kakor bi želeli, vendar pa je bil sestanek zelo lep.

Organizacijski funkcionarji so poročali najprej o tekočih zadevah organizacije. Podrobneje se je obravnavalo stališče g. podjetnika glede nabavnega prispevka. Delavstvo je zavzelo stališče, da naj bo deležen tega prispevka vsak, kdor je zaposlen v tovarni. Organizaciji je naročeno, da mora zastopati to stališče, dokler ne bo ugodeno želji delavstva.

Na sestanku so prizadeti člani kritizirali postopanje OUZD-a, ker je bil prestrog napram bolnikom. Bil je napravljen sklep, da bo napravila skupina v vsakem takim primeru zapisnik in ga odstopila JSZ, da vloži pritožbo na pristojno mesto, in če treba, tudi ožigosa v časopisju.

Zastopnik centrale je v svojem poročilu dokazal, da je glavno borbo za svobodo strokovnih organizacij vodila JSZ in da je ta boj tudi vzdržala. Opozarjal je na bodoče naloge, ki čakajo delavstvo z ozirom na dejstvo, da je izšla uredba o banovini Hrvatski in z ozirom na okolnost, da se more ta uredba razširiti tudi na druge banovine. S tem je načeto tudi vprašanje sistema socialno-politične zakonodaje, ki bo prenešana v veliki meri na nove banovine. Delavstvo bo moralo poskrbeti, da se bo preureditev izvedla s sodelovanjem delavstva. Zaradi tega je treba podpreti svobodne delavske strokovne organizacije, kajti uspešno uveljavljanje delavstva v javnosti je možno le pod vodstvom svobodnih delavskih strokovnih organizacij.

Jarše

Kakor smo že poročali v zadnji številki »Delavske pravice«, je sklicala naša skupina svoj redni članski sestanek v nedeljo 22. X. ob 3 popoldne v gostilni Bunkež. Udeležba je bila zadovoljiva. Seveda bi mogla biti še boljša. Ker je bil zadržan tov. predsednik Škofic Ciril, je vodil namesto njega sestanek tovariš Kos, poročal je pa tov. Ručman. Pri poročilih o tekočih zadevah se je ugotovilo, da postavlja tovarna »Indusplate« modernno kopalnico. Delavstvo pozdravlja to tako potrebno napravo, funkcionarji organizacije so pa priporočali, da se mora delavstvo tudi posluževati kopalnice, ko bo gotova.

Organizacija je tudi sporočila, da je pričel dohajati premog, ki ga je naročilo vodstvo tovarne za delavstvo po lastni nabavni ceni. Dolžnost tistih, ki so premog naročili, je, da ga odpremijo še isti dan, ko pride, ali pa vsaj naslednje dopoldne. Če ni reda, so prevelike sitnosti, zato je najbolje, da se razvozi premog takoj, čim dospe vagon.

Zastopnik centrale je najprej opozoril na to, da boj proti JSZ še ni zaključen. Napadi se javljajo v raznih oblikah. Sedaj v tej, da govore, da ni v sedanjem času potrebna organizacija. S tem hočejo v delavstvu vzbuditi malodušnost in pa egoizem in doseči, da ne bi plačevalo prispevkov. S tem bi dosegli nasprotniki gospodarsko oslabitev organizacije.

Kar priznajmo! Organizacija je dovolj močna, da vzdrži napade. Toda ta način napada, kakor je na videz nedolžen, bi lahko postal zelo učinkovit. Kajti gospodarska stran organizacije predstavlja njeno najobčutljivejšo točko. Gospodarstvo tvori temelj svobodni in neodvisni delavski strokovni organizaciji. Če se zruši temelj, se zruši tudi organizacija. Zaradi tega je ta napad najbolj nevaren. Delavstvo ga mora odbiti s tem, da redno in točno plačuje prispevke.

Največja neresnica je, da je delavska strokovna organizacija v sedanjih časih nepotrebna ali pa da se ne more dovolj udeleževati. Če je bila kedaj potrebna, je danes. N. pr. trdijo, da bo vodstvo tovarne, ko bodo izvršene nekatere produkcijske izboljšave v tkalnici, znižalo akordne postavke. Če bi prišlo do tega, kdo bi mogel braniti delavstvo, če ne bi bilo delavske strokovne organizacije. Istotako se urejujejo tudi druga delovna vprašanja.

Iz časopisja je mogoče razbrati, da bo šlo v bližnji bodočnosti za ureditev važnih delavskih vprašanj, šlo bo za preurejenost socialno-političnih zakonov. Ali naj to preureditev zopet izvaja meščanstvo brez sodelovanja delavstva? Če se pa hoče naše delavstvo uspešno udeleževati pri reševanju takih vprašanj, ga mora voditi delavska strokovna organizacija.

JSZ je pa še prav posebej potrebna. Pariški nadškof kardinal Verdier je na kongresu krščanske delavske internacionale, ki je bil leta 1937. v Parizu, rekel, da so krščanske strokovne organizacije zastopnice svobode in da udeležujejo v praksi tisti socialni nauk, ki ga uči Cenkev. JSZ je pa v Sloveniji edina krščanska strokovna organizacija, kajti ZZZ je sestavni del Jugorasa. Jugoras je pa versko indiferentna organizacija. Če si lasti ZZZ krščansko ime, si ga po krivici. Ker je tako, moramo delovanje JSZ podpreti tudi s tega stališča.

Po poročilu zastopnika centrale je opozoril tovariš Ručman, da bo uvedla skupina socialne tečaje in sicer v najkrajšem času. Člane opozarja že sedaj na to in jih vabi, da se jih udeležujejo v čim večjem številu.

Po dvehurnem zborovanju je na to predsednik zaključil sestanek.

17. oktobra 1939 zvečer se je smrtno ponesrečila Petrič Tončka. Ko se je vračala z dela domov na kolesu, je privozil nasproti Rodetov avtobus. Luči na avtomobilu so jo tako zmešale, da je zavozila naravnost pred avtobus, ki jo je poškodoval na glavi in po vsem telesu. Pozvali so takoj rešilni avto iz Ljubljane, ki je pripeljal ponesrečeno tovarišico v ljubljansko bolnišnico. Toda življenja ji tudi tam niso mogli rešiti, umrla je še isti večer. Njen mož, ki je tudi zaposlen v tovarni »Indusplate«, jo je prepeljal domov, kjer se je vršil zelo lep pogreb.

Pokojna Tončka Petrič je bila blagoga značaja, zelo prična in zvesta sotovarišica. Bila je priljubljena med vsem delavstvom. Zapušča užaloščenega moža, s katerim sta živela v zelo srečnem zakonu, in dve in pol leta staro hčerko Verico. Tovarniško delavstvo jo je sprejelo v velikem številu k zadnjemu počitku, preskrbelo je tudi lep venec in veliko šopkov. Skupina se je spomnila njene nesrečne smrti tudi na svojem sestanku 22. X. in izreklo njenemu možu svoje sožalje.

Vrhovci

V nedeljo 22. t. m. sta se poročila g. Peklenk Fran in gđc. Trobec Ivanka iz Kozarij. Poročil ju je pater Bernard ki je za slovesnost priredil skioptično

predavanje iz življenja v Ameriki. Zakoncema želimo Vrhovčani obilo sreče in zadovoljstva v naši novi naselbini na Vrhovcih.

Hrastnik

V četrtek 19. oktobra tega leta se je pripetila v kotlarni pomožnega jauška rukajšnjega rudnika nezgoda, ki bi skoraj zahtevala mlado življenje. Pri snajzenju kotlov je bil zaposlen med drugimi tudi Janko Ramšak, brat podpredsednika strokovne skupine rudarjev. Nahajal se je v spodnjem delu kotla, dočim je v zgornjem zaradi sušenja telo oglje, pri čemer so se razvili dušljivi plini, ki so omamili Ramšaka, da je nezavesten obležal. Pravčasno so ga še opazili in oddali v rudniško bolnico, kjer mu je zdravniško pomoč nudil dr. Vidmar. Ponesrečenec je prišel zopet k zavesti in je sedaj že izven nevarnosti. Upamo in želimo, da čimprej ozdravi brez posledic.

Dol pri Ljubljani

V nedeljo 22. t. m. popoldne se je vršil v Klečah članski sestanek naše skupine. Na sestanku je poročal tov. Rozman o položaju in razmerah JSZ. Člani so z velikim zanimanjem sledili poročilu, ki je bilo spričo razmer, v katerih se JSZ nahaja, zelo zanimivo. Delavci so povsem odobrili delo in akcije JSZ in dali temu delu popolno zaupnico.

Zagorje

Vsemu članstvu in ostalemu delavstvu Zagorske doline javljamo, da sklicuje naša strokovna zveza rudarjev Jugoslovanske strokovne zveze v Zagorju javno zborovanje v nedeljo 29. 10. 1939 ob 9 v kino dvorani. Čas, v katerem se danes nahaja naše delavstvo, nujno zahteva od slehernega delavca in delavke, da odločno zahteva izboljšanje socialne zakonodaje, nje izvajanje in odpravo vseh krivic, ki se zadnje čase stavljajo celotnemu svobodnemu delavskemu gibanju. Z ozirom na važne trenutke pri izpremabah nove državne ureditve, delavstvu ne sme biti vseeno, kako se bo rešavala in ustvarjala nova plat socialno politične zakonodaje. Zaradi tega je dolžnost, da se tega važnega zborovanja udeleži vsak zaveden delavec. Samo zaplotno zabavljanje in godrnjanje o krivicah, ki jih mora iz dneva v dan prenašati sleherni delavec, ne bo pomagalo, še manj pa popravit socialne krivice delovnega ljudstva. Treba je biti močan proti vsem napadom, kar bomo dosegli, če bomo močno organizirani in zavedni delavci. Živo se moramo zanimati za sleherni akcijo, ki se vodi za dobrobit vsega delavstva. Važni so trenutki in vse premalo se jih naše slovensko delavstvo zaveda. Zato glave kvišku! Bodočnost bo v rokah delovnega ljudstva. Biti moramo pripravljeni! Na svidenje v nedeljo v kino dvorani!

Vsem članom in ostalim, ki se zanimajo za ustanovitev »Delavske kmečke nabavljalne in prodajne zadruge« — skratka našega konzuma, sporočamo, naj se obračajo po vse informacije na načelnika tov. Bantana Rudolfa ali na ostale odbornike. S poslovanjem začnemo 2. novembra v Čolnšah, pozneje pa pri g. Flisku Viktorju v njegovi hiši. Toliko v vednost vsem, ki se za našo gospodarsko osamosvojitev zanimajo.

Trbovlje

»Okrog službenega reda za rudarsko in topilniško delavstvo«. Pod tem naslovom se v »Delavski politiki« št. 121. načelnik II. skupine Rudarske zadruge jezi na našo strokovno skupino rudarjev, češ, da bi mi lahko pogledali spreminjevalne predloge II. skupine s službenemu redu. — Tudi mi moramo resnici na ljubo povedati, da smo se obrnili v zadevi službenega reda s spreminjevalnimi predlogi na Rudarsko zadrugo in smo dobili uradni odgovor, da je bil službeni red na seji I. in II. skupine, t. j. velikega odbora Rudarske zadruge, ki se je vršila 13. novembra 1937, soglasno potrjen, oziroma sprejet, kakor smo že napisali v št. 40. našega lista. — Ta dopis smatramo za uraden, ker je podpisan od g. prof. Gostiša, predsednika I. skupine Rudarske zadruge. Mi v resničnost tega sporočila, kot uradnega, ne moremo dvomiti in zato se nam zdi čudno, da bi ne bil ta službeni red odobren tudi od načelnika II. skupine. Zaradi tega dopisa pa pozivamo načelnika II. skupine, da ga pride prečitati v naše tajništvo in se bo sam lahko prepričal, da ni kritiziranje zrastle na našem zelniku, pač pa,

Oproščen!

Tov. Podpečan, ki je bil zaupnik pri podjetju Vehovar, je bil obtožen, da je imel doma orodje, ki naj bi bilo last podjetja, Zaradi tega je prišel ob službo in kajpak tudi zaupniških poslov ni mogel več vršiti. Pred dnevi pa je bila razprava, na kateri je bil tov. Podpečan popolnoma oproščen, podjetje pa mu je moralo vrniti vse orodje. Pri tej priliki moramo poudariti, da ne nosi pri vsem tem nobene krivde g. Vehovar, ampak drugi, katerim je bil tov. Podpečan kot zaupnik trn v peti.

da smo na podlagi uradnega sporočila upravičeni, da kritiziramo. — Posebno se nam zdi čudno, ker je po izdaji službenega reda sam g. načelnik II. skupine na sestanku grajal službeni red. Mi kot strokovna organizacija smo vršili le organizacijsko dolžnost, če smo se sami obrnili na merodajno mesto za izboljšanje in informacije, kako je vendar mogoč tak službeni red, ki delavstvo občutno prizadene. Namizani spremljevalni predlogi v »Delavski politiki« nič ne koristijo delavstvu, če je bilo že pri temelju zgrešeno, kar nam dokazuje navedeni uradni dopis. Po smrti, pravijo, kesanje nič ne zaleže! Kako je pa bilo na tej seji, mi, ki tam nismo bili, ne moremo vedeti. To pač zopet lahko pove g. načelnik II. skupine, ki je bil tam navzoč. Toliko samo v informaciji.

*

Sestanek strokovne skupine rudarjev se vrši v ponedeljek 30. t. m. ob 5. ure popoldne v tajništvu. Članstvu bomo na tem sestanku razložili »Obče rudarske policijske predpise«, kar je za rudarje velike važnosti v svrhu varnosti pri delu in opravljanju dela. Pridite vsi!

Škofja Loka

Čudimo se, da tednik »Gorenjec« objavlja napade na nas, ko ima ZZD vendar svoje stanovsko glasilo. Tako smo doživeli pred kratkim nesramen napad na »Krščansko delavsko mladino«, ki pri nas še ustanovljena ni. V zadnji številki »Gorenjca« smo pa zopet čitali zgodovino ZZD. Prinašamo citat iz tega članka, ki se glasi: »Vendar je veliko delavcev »šeširja« komaj čakalo, da se otresejo vsiljene in diktirane organizacije, ki svetovno nazorno plove vse drugje, kakor pa je svetovni nazor ogromne večine njenih članov. Na eni strani svetovni nazorni diktat iz centrale, na drugi strani pa neenako postopanje napram članstvu, je kar siliilo k ustanovitvi ZZD pri nas.« Resnici na ljubo pa moramo povedati gospodom, ki se poslužujejo take propagande, da prav nič ne poznajo svetovno nazorne opredelitve strokovnih organizacij, drugače bi gotovo vedeli, da je JSZ članica »Krščanske strokovne organizacije« v Utrechtu na Holandskem. Kar se pa tiče očitka strokovno nazornega diktata iz centrale, jim lahko povemo, da smo delavci JSZ in centrala eno in demokratje skozi in skozi ter bi očitke o diktatu padel lahko na »nebojleno« organizacijo. Kar se pa tiče očitka o neenakem postopanju napram članstvu, lahko z mirnim srcem rečemo na tem mestu, da nam je bilo in nam bo vedno pred očmi potreba in skupnost vsega delavstva. V potrdilo resnice naj navedemo samo primer iz časa našega lanskega mezdnege gibanja. Sedanji glavni funkcionar »moderne« organizacije, takrat še naš član, se je silno navduševal za mezdno gibanje. Zakaj? Zato, ker je pač iskal svoje koristi, vendar mu pa naši zaupniki kljub borbi niso mogli nič več priboriti kakor vsemu ostalemu članstvu. Seveda mu je takoj potem izginila navdušenost in borbenost za našo organizacijo. — S kakšno »nedoumljivo« energijo in brez strahu so se potem postavili taki ljudje na čelo novega gibanja in s čigavo pomočjo, tudi dobro vemo. Res, te »korajžer« jim nikdar nismo oporekali. V naših očeh so pač »junaki iz Like«. In tudi, da bo nova organizacija pri nas v »šeširju« kmalu vodilna organizacija lahko upajo, čas bo pa pokazal — račune brez krčmarja! — Za zaključek pa še tistim, ki se sprašujejo, kdo je odbil delavstvo od njih: škofjelosko krščansko socialistično delavstvo se zna samo voditi, zna s svojo glavo misliti ter se tudi zaveda, da tam, kjer so proti delavstvu, ni mesta za delavstvo! Kdor pa delavstva in njegovih težav ne razume, naj ga vsaj pusti pri miru.

Razgledi

Nova doba svetovne zgodovine se ne dvomno pričinja s sedanjo vojno, ne da bi se zaenkrat dovolj zavedali dalekosežnosti spreminjanja sveta, ki se godi okrog nas. Dejstvo, da sta dve evropski državi uničeni, da stoje milijoni ljudi pod orožjem, da se pripravlja milijonsko preseljevanje narodov, so samo začetek velikega preobrata. Vojno stanje v vojskujočih se državah, kakor tudi v onih, ki še niso udeležene v vojni, bo imelo velike posledice na vse narode Evrope v političnem, gospodarskem in socialnem pogledu. Čeprav so že sedanje posledice vojne težke, moramo vedeti, da se prava moderna vojna, kakor so jo napovedovali vojaški izvedenci, še ni začela.

Kakšna presenečenja nas čakajo v bližnji bodočnosti, morejo časopisi samo ugibati. Ob koncu prejšnjega tedna in ob začetku sedanjega so se vršila v Berlinu številna posvetovanja kancerja Hitlerja z nemškimi vojaškimi in diplomatskimi voditelji. Kakor je bilo pričakovati, se na zapadni fronti niso razvijali boji večjega in važnejšega obsega. Pač pa je Nemčija povečala svojo ofenzivo na morju in v zraku napram Angliji. Pričakujejo še nadaljnjo poostreitev podmorniške vojne, pri kateri Nemčija računa na velike uspehe. Na kake uspehe proti utrjeni francoski Maginotovi črti ni računati. Ako hoče Nemčija doseči kake odločilne napade na zapadu, bo morala poskusiti s prodorom izven teh utrjenih črt. Večja presenečenja se mogoče pripravljajo na diplomatskem polju.

Kot velik uspeh za Anglijo in Francijo poudarjajo angleški in francoski listi podpis francosko-angleško-turške pogodbe. Obenem smatrajo to pogodbo kot velik poraz za nasprotno stran. Značilno je, da vsi ti listi pišejo, da s to pogodbo ni nikakor prizadeto rusko-turško prijateljstvo. Iz tega je sklepato, da rusko-nemško sodelovanje ni tako tesno, da bi se Nemčija mogla nadejati kakšne posebne podpore od Rusije. Po podpisu pogodbe so se pričeli še dodatni razgovori med vsemi tremi generalnimi štabi, da se uredi podrobnosti, če bo treba na podlagi te zavezniške pogodbe stopiti v vojno.

Kakšen je položaj na Balkanu po sklenitvi turško-angleško-francoske zavezniške pogodbe? Romuniji in Grčiji je od vseh teh treh držav zajamčena pomoč, če bi bile napadene. Pri tem pa ni poštevan položaj Bolgarije in Jugoslavije. Med balkanskimi državami, ki so članice Balkanske zveze, izven katere pa stoji še Bolgarija, so jamstva za medsebojno varnost še vedno prav različna ter niso vse države avtomatično dolžne priti ostalim na pomoč, če bi bila ena napadena. Zato pričakujejo, da se bo pričelo delo za popolno vzajemno povezanost balkanskih držav, da bi vse države jamčile vzajemno za varnost vsake države v vsakem primeru. Pri tem je največja zapreka spor med Romunijo in Bolgarijo zaradi ozemlja Dobruđe. Za razvoj medsebojnih odnosov držav na Balkanu se zelo zanimajo vse velike sile.

Italijanski interesi na Balkanu povzročajo, da se Italija zelo mnogo briga za položaj med balkanskimi državami. Naslonitev Turčije na Anglijo in Francijo ima predvsem namen postaviti ravnovesje na Sredozemskem morju proti Italiji, ako bi ta šla v vojno zoper obe zapadni zavezničici. Pri tem pa hoče Turčija ohraniti še vedno neporušeno svoje prijateljstvo do Rusije. S tem pa ima Rusija seveda tudi gotov vpliv na balkansko politiko. To

zbuja zaenkrat največjo pozornost Italije. Turško prijateljstvo z Anglijo in Francijo je prav za prav odvisno od istočasnega prijateljstva z Rusijo. Zato italijansko časopisje smatra, da je namen te turške zveze tudi ta, da bi Anglija in Francija potom Turčije hoteli oslabiti odnose med Rusijo in Nemčijo. Poudarjajo pa pri tem, da se more zgoditi tudi obratno, da s tem dobiva Rusija moč, ko bo mogla potom svojih zvez s Turčijo zadati težke udarce Angliji in Franciji. Nekateri italijanski listi so zapisali, da je zelo malo vredno upanje Angležev in Francozov, da bi mogle Turčijo porabiti kot most, po katerem bi se spet približali Rusiji.

Bolgarska vlada je prejšnji teden odstopila. Po nekaterih poročilih naj bi bila naloga nove vlade urediti razmerje do Romunije. Vsekakor so bila ozadja za odstop vlade zunanje političnega pomena.

Cromwellova Anglija

Včasih nam dokumenti iz preteklosti pričajo, da se zgodovina vendar nekako ponavlja. Kako sodobno zveni tale spis, ki ga je napisal Nemec Johann Siewart, lko je leta 1657. potoval po Angliji:

»Pri nas mislijo, da je angleško ljudstvo složno v navdušenju za sedanji režim. V resnici pa je stališče ljudstva zelo nejasno. Pogosto vam bo kak Anglež v teku istega pogovora najprej hvalil režim, potem pa ga bo grajal (ali obratno). V zunanje političnem pogledu povprečnega Angleža še vedno strašijo spomini na vojno 1621—1625. V notranji politiki pa se spominjajo žalostnega predrevolucijskega sistema, ki pomeni zanje inflacijo in nezaposlenost. Mnogo Angležev je prepričanih, da današnji režim vodi državo v pogin, toda kljub temu se bojijo, da bi ta režim padel. Tega strahu ne čutijo iz kake naklonjenosti do novih nauk, ali iz ljubezni do diktatorja, temveč ker se bojijo zmešnjave, ki bi nastala po tem padcu kaosa in anarhije. Državlani ne vedo, katere vrednote naj postavijo namesto sedanjih, kateri ljudje naj prevzamejo vodstvo države, ko bi Olivier Cromwell in njegovi ljudje zapustili oblast.

Gotovo je, da režim bolj in bolj odbija ljudske množice. Začetnega navdušenja ni več. Strankine manifestacije, veličastne zaradi zastav in uniform za tistega, ki jih vidi naslikane na platnu, so prav klavrne, če jim človek prisostvuje. Razred, ki še najbolj podpira režim, je malo meščanstvo. Predvsem so to izkoriščevalci sistema, višji državni uradniki in voditelji stranke. Če bo režim trajal še nekaj let, bo ustvaril prave uradniške mandarine, kakor stara Rusija. Zasebni uradniki kot n. pr. osebe bank, zavarovalnic itd., so še tudi privrženi režimu. V nekaterih pokrajinah tudi manjši trgovci, čeprav so zelo oškodovani po vseh mogočih omejitvah in bodo kmalu izgubili zadnje iluzije. Toda duhovna elita in široke ljudske plasti se bolj in bolj odmikajo režimu. Elite so mu sovražne, ker manjka

Vendar so tudi mnogi izmed voditeljev vanj verovali, a zaradi farizejev niso priznavali, zato da bi ne bili izobčeni iz shodnice. Ljubili so namreč svojo čast pred ljudmi bolj ko čast božjo. (Janez 12, 42—44. vrst.)

Italija čaka, kako se razvijajo vojni in diplomatski dogodki. Italija se ni odrekla svojim zahtevam po novi ureditvi Evrope in po reviziji krivic, ki ji je napravila versajska mirovna pogodba. Stališče Italije je tudi kot je bilo doslej: ona si pridržuje pravico, da ob primernem času in na primeren način postavi svoje zahteve. Italija nikakor ni prenehala opozarjati, da ima svoje zahteve; in časopisje ob vsaki priliki poudari, da ne bo miru v Evropi, dokler tudi Italija ne doseže svojih pravic. Zaenkrat si je pustila še prosto izbiro, da ne poseže v vojno sploh ali pa da se pridruži tej ali oni strani. Vendar je zaenkrat glavno to, da ima Italija še vedno zavezniško pogodbo z Nemčijo.

Pogajanja med Rusijo in Finsko so se zopet obnovila. V petek zvečer je zopet potovala finska delegacija v Moskvo. To pot se je delegaciji pridružil tudi finančni minister, vodja socialistov Tanner. Vojaške priprave Finske so se med tem nadaljevale. Zahteve Rusije, v kolikor jih je časopisje objavilo v začetku tedna, niso bile velike in za Finsko težko sprejemljive.

svoboda in ker je duhovno življenje preborno. Oficielna ideologija se zdi izobražencem smešna. Težko je najti prepričanega pristaša režima, ki bi bil kolikaj duhovno razgledan. To ne velja le za starejše ljudi, temveč tudi za mladino. Režimu so vdani, ker je tako treba, in če so vneti, so zaradi napredovanja. Celo tisti, ki jim je režim priskrbel nekaj gmočnih prednosti — n. pr. zdravniki, katerim so preprečili vso židovsko konkurenco — so skoro vsi sovražni režimu, ker ozračje duhovnega nasilja izobraženci pač težko prenašajo. Množice manj občutljivi pomanjkanje svobode, toda bolj trpijo zaradi materialnega pomanjkanja. Delavci se hudo pritožujejo zaradi nizkih plač, predolgih delovnih dni in omejitev pri prehrani. Socialne pridobitve, na katere je režim tako ponosen, obstojajo pogosto le na papirju. Delavnice niso nič bolj zdrave kot v Franciji in higiena v njih je včasih celo slabša. Zgradili so delavska mesta, toda veliko število delavcev živi še v kočah. Kmetje so nezadovoljni, ker je država preveč birokratična in ker jim zasegajo poljske prideleke, kar je kmetu vedno najhujše zlo. Vrhu tega jim primanjkuje delovnih moči. Beg s kmetov je še hujši kot v Franciji in drakonski postopek proti temu je čisto brezuspešen.

Iz teh dejstev ni delati prevelikih zaključkov. Anglija je dežela, ki ji ni mogoče napovedati bodočnosti. To je država, kjer je vse mogoče, veliko te lo, ki sledi večkrat nasprotujočim si vplivom. Angleško ljudstvo nikoli ni dobro vedelo, kaj prav za prav hoče. Tudi dandanes ni drugače, čeprav se zdi tako. Morda ve danes manj kot kdaj poprejš.

ČASOPISI PIŠEJO

»Temps présent« prinaša v svoji 95. številki članek G. Hourdina »Kaj branimo?«

»Ne maramo vojne literature, namreč vsega, kar je pretirano ali napihnjeno. Poskusimo čisto mirno razložiti razloge, zaradi katerih se bojujemo, kaj je ogroženo in kaj branimo. Branimo hkrati zelo pomembna načela in stvarnosti, kjer so ta načela utelešena. Katera so ta načela? Na to vprašanje je lahko odgovoriti. Tista, ki smo se jih naučili kot otroci v odgovorih iz katekizma in v jasnih besedah naših klasičnih pisateljev. Spet enkrat branimo spoštovanje do človeka in spoštovanje do resnice, brez česar ni mogoče družbeno ali mednarodno življenje. Čisto dobro razumemo, da imajo naši nasprotniki drugačno glavo, da so njihova miselnost in njihove simpatije drugačne od naših.

Hoteli bi, da bi nas razumeli. Ne pravimo, da so se velika cesarstva, o katerih govori zgodovina, osnovala brez nasilja ali zvižaje. Bila pa so velika, ker so vselej priznala, da je pravica pred nasiljem, mir boljši od vojne, resnica boljša od laži. Res so včasih grešila, toda niso skušala napraviti svojih grehov za kreposti.

Hkrati z idejami branim danes politične stvarnosti, ki dajejo idejam živeti. Hočem reči, da hkrati z mednarodno moralo branimo dejstva, ki morejo združiti ves svet: neko evropsko ravnotežje je brez dvoma tudi za Francijo mogočost, da živi, da traja in predaja duhovno dediščino, ki ji je izročena. Ničesar ne ljubimo tako kot mir in nobenega naroda ne sovražimo, za kar pribijamo tuji, ki nas poznajo, ki cenijo našo zemljo, ki smo jih sprejeli k svoji mizi. Brezštevilna vrsta francoskih svetnikov naj nam pomaga na pragu te žalostne vojne, ki je nismo hoteli, toda, ki jo bomo dokončali brez omahovanja.

Stahovica

Članski sestanek priredi naša skupina dne 29. oktobra t. l. ob 2. uri popoldne v prostorih gostilne Rodé Ivana, Zagorica št. 12. Pridite vsi, da bo udeležba polnoštevilna. Pride tudi zastopnik centrale.

... Cerkev ni sicer nikoli podala kakega podrobno izdelanga tehničnega načrta za gospodarsko socialno delo, ker to ni njena naloga, podala pa je poglavitne obrise in smernice, ki jih je kajpak mogoče uporabiti na razne načine, primerneje s časom, krajem in narodom, ki pa vendar kažejo varno pot, po kateri morejo države priti v kulturnejšo in srečnejšo dobo. — (Divini Redemptoris.)

Če potrebujete zimsko suknjo, plašč, obleko, toplo perilo si oglejte veliko izbiro v manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK, LJUBLJANA
LINGARJEVA ULICA

LIEPO IN POCENI

tiska časopise, knjige, revije, letake in drugo

*** ZADRUŽNA TISKARNA**

LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA 17, TELEFON ŠT. 30-67

Delavska
GLASILO **PRAVICA**
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročila na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon številka 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rozman Jožko v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Zamer, Ljubljana. Tiska Zadruga tiskarna r. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejso)

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

DELAVCI! Najcenejše in najhitrejše prometno sredstvo je dobro kolo znamk »Dürkopp«, »Triumph«, »Austrodamler«, »Vesta« in »Miffa«, ki jih dobite tudi na obroke samo pri Cirilu Kmetiču v Dobu 110 pri Domžalah.

PRIHRANKE vlagajo delavci v Prvo delavsko hranilnico in posojilnico v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22/I.